

AXBOROT TEXNOLOGIYALARNING QISHLOQ XO'JALIGIDA RIVOJLANISHI.

<https://doi.org/10.70728/conf.v2.i03.016>

Anvarbekova Xilola

Andijon viloyati Jalaquduq tumani

73-davlat ixtisoslashtirilgan umumta'lim maktabi

Informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi

xilolaanvarbekova92@gmail.com

Annotatsiya: Bugungi kunda butun davlatning rivojlanishi IT sohasining rivojlanishiga bevosita bog'liq, shuning uchun dunyoning ko'pgina mamlakatlari birinchi navbatda barchae'tiborini butun IT-ekotizimni yaxshilash uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishga qaratmoqdalar. Ushbu maqolada axborot texnologiyalarining Qishloq xo'jaligida reivojlanishi haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar:

Axborot texnologiyalar, global axborot tizimi, sayt, dastur, rivojlanish. Hozirgi vaqtda yangi texnologiyalarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) taraqqiyoti bilan birgalikda rivoji masofa va vaqt oralig'iga qaramay axborot, pul va boshqa resurslarni tez yetkazib berish, almashish uchun imkoniyat yaratmoqda. Axborotlashgan iqtisodiyotga o'tish bilan bog'liq sodir bo'layotgan chuqur va tub o'zgarishlar bir qator muammo va ziddiyatlarga olib kelmoqda. Bunday muammolarga jamiyat faoliyatidagi turli sohalarga oid globallashtirish va axborotlashtirish tufayli paydo bo'lgan hamda har tomonlama o'rganish va yechimi kompleks yondashuvni talab etuvchi iqtisodiy hayotning o'zgaruvchanligi va beqarorligini kiritish mumkin bo'ladi. Bulardan ta'lim, AKT, ilmiy va innovatsion faoliyat turlarining jamiyat, davlat va iqtisodiyotga bo'lgan ta'sirining kuchayishi hamda ular faoliyat yuritishining sifat jihatdan yangi xususiyatlarga ega bo'lishini alohida ta'kidlab o'tish mumkin.

Shu sababli zamonaviy iqtisodiyot nazariyasi jamiyat hayotidagi ziddiyatlarga qanday ta'rif berishi hamda uning nazariy jihatdan mazmun-mohiyati jahon iqtisodiyotining hozirgi zamon bosqichida o'z aksini qanday topayotganligi va axborotlashgan iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatini ko'rsatib bermoq hozirgi kunda o'ta muhim masalalardan biridir.

Axborot sohasi qonunchiligining asosini Konstitutsiyamiz, "Axborotlashtirish to'g'risida"gi, "Elektron hukumat to'g'risida"gi, "Elektron tijorat to'g'risida"gi, "Elektron hujjat aylanishi to'g'risida"gi va boshqa qator qonunlar tashkil etadi. Mavjud me'yoriy-huquqiy hujjatlar mahalliy korxonalarning raqobatbardoshligi va samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Axborot sohasining me'yoriy-huquqiy bazasini muntazam isloh qilish tufayli milliy axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalari sohasi barqaror yuksalib bormoqda. Soha korxonalari tomonidan ko'rsatilgan xizmatlar hajmi oxirgi yilda 11 foiz, jumladan, aholiga ko'rsatilgan xizmatlar hajmi 12 foizga o'sdi. Xalqaro axborot tarmoqlaridan foydalanish tezligi yil boshiga nisbatan 32 foizga oshdi.

MOBIL aloqa bugungi kunda mobil aloqa abonentlari soni 25 million nafardan ortdi. Yuzaga kelgan raqobat muhiti internet xizmatlarini taqdim etadigan operator va provayderlar, shuningdek, ushbu tarmoqdan umumiy foydalanish punktlari sonini ko'paytirish imkonini berdi.

25GLOBAL AXBOROT TIZIMI.

Global axborot tizimidan foydalanuvchilar soni hozir 7,7 million kishidan oshdi, ularning 4,27 million nafari internetdan mobil aloqa orqali foydalanmoqda.

Elektron raqamli imzoni qo'llash imkonini beradigan me'yoriy-huquqiy baza va ochiq electron kalitlar infratuzilmasi yaratildi. Qishloq xo'jaligi boshqa davlatlar bilan munosabatlarini va do'stona aloqalarini o'rnatishga kirishdi. Mustaqillikdan so'ng respublikamizda axborot texnologiyalariga katta e'tibor berildi. Jahoning ko'plab mamalakatlari zamonaviy kompyuterlarga va ularni yoshlarga bevosita o'rgatishga kirishdi. Yangi axborot texnologiyalari rivojlanishiga ko'plab mamlakatlar katta e'tibor berildi va har xil festival, musobaqa, tanlovlar qilindi. Shu jumladan, mamlakatimizda ham bunday ishlarga befarq qaralmayapti. Bunga misol, 2000 yil mart oyida vatanimizda birinchi marta Internet festivali bo'lib o'tdi. Festival 15 turdagi yo'nalishlardan iborat bo'ldi.

Shular qatori, iqtisodiy va ijtimoiy sohalar haqida yo'nalishlar mavjud. Bu diyorimizda axborot texnologiyalariga talab va e'tibor kuchli ekanligini ko'rsatadi. Qishloq xo'jaligida axborot texnologiyalarining rivojlanishtirish ishlari olib borilmoqda. Eng katta yutuq bu Qishloq xo'jaligida milliy kompyuter tarmoqlarining shakllanishidir va u orqali axborot almashinish mumkin.

Mamlakatimizda O'rta Osiyoda birinchilardan bo'lib, elektron hisoblash mashinasi ishga tushirilgan. 1956 yilda O'zFA matematika instituti qoshida hisoblash texnikasi bo'limi ochildi. Bu O'rta Osiyo respublikalari ichida birinchi bunday bo'lim ochilishi edi. 1958 yilga kelib esa dekabrning o'ttizinchi kuni O'rta Osiyoda birinchi bo'lib "Ural" elektron hisoblash mashinasi tashkil etildi. Bunday rivojlanish va e'tibor o'z kuchini ko'rsatdi. Toshkent shahri elektron hisoblash mashinalari sohasidagi markazlarning biriga aylandi. Bunday katta yutuqlarni yanada mustahkamlash maqsadida 1962 yil Toshkent shahrida M20 rusumli, yarim o'tkazgichli M220 rusumli, "Minsk 22", "Ural 2", "BCM6-1", "BCM6-2" rusumli elektron-hisoblash mashinalari ishga tushirildi. Uskunalarining ishga tushirilishi yanada yangi izlanishlar va rivojlantirish

ihslari yanada avj olib ketdi. Bunday rivojlantirishlar yangi ehtiyojlarni sezdi va 1966-yilda bo'lim nagizida yangi "Kibernetika" ilmiy ishlab chiqarish birlashmasi ochildi.

Qishloq xo'jaligi mustaqil bo'lgandan so'ng ham axborot texnologiyalariga katta e'tibor berildi va bu bo'lim, birlashmalar yanada rivojlantirildi. 2001 yil "Kibernetika" ilmiy ishlab chiqarish birlashmasida yangi axborot texnologiyalari markazi barpo etildi. Mustaqil Qishloq xo'jaligiimizda kompyuterlashtirishni rivojlantirish, zamonaviy kompyuterlarni qo'llash va ularni samarali, sifatli ishlatish, kompyuter bozorini kengaytirish, shu va boshqa yo'nalishlar bo'yicha tadbirlar o'tkazildi va yanada yangi yo'nalishlari rejalashtirilmoqda. "Informatika" fanlar ichida eng yoshi hisoblanadi. Uni yanada rivojlantirish, kompyuter dasturlari bilan tanishish, o'sib kelayotgan yosh avlodni elektron-hisolash mashinalari bilan

tanishtirish, ularni o'rgatishni yangi bosqichlarini ishlab chiqish mamlakatimizning dolzarb va asosiy mavzusiga aylangan. Maktab, kollej, litsey, institut, universitetlarni talabga javob beradigan kompyuterlar bilan ta'minlash, ularga eng zamonaviy kompyuterlarni va ular bilan ishlash o'rgatish, Qishloq xo'jaligini har jabhada jahonga ko'rsatish asosiy vazifadir. Yoshlarni bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish maqsadida "Kamolot" ko'p va ho'p ishlar qilmoqda. Bizning shaharda "Kamolot"ning bo'limi mavjud. "Kamolot" yoshlarni bo'sh vaqtini qiziqarli o'tkazish maqsadida, bo'limga "Ingliz tili" kursi va "Informatika" kursi tashkil etdi. U yerga "Kamolot" tomonidan zamonaviy kompyuterlar berildi. Bu Qishloq xo'jaligida axborot texnologiyalarining qanday rivojlanayotganligi bir kichik va oddiy misoldir. Jahonning ko'p davlatlari Qishloq xo'jaligiimizga boshqacha ko'z bilan qarashmoqda. Yosh avlodga ko'rsatilayotgan va berilayotgan imkoniyatlar boshqa davlatlarni xavasini keltirmoqda. Har bir davlat rivojlanish yo'lida ma'lum qiyinchiliklarga uchraydi. Qishloq xo'jaligi ham bundan mustasno emas. Yangi

iqtisodiy munosabatlarga o'tish davrida o'zining texnologik imkoniyatlarini rivojlantirish faqat zamonaviy axborot texnologiyalarini qo'llash orqali amalga oshirilishini talab etiladi.

Qishloq xo'jaligi ko'p davlatlar kabi axborot texnologiyalarini ishlab chiqishda muammolarga duch kelmoqda. Bu borada, Yevropa, Yaponiya va AQSH davlatlari yetakchilik qiladi. Mamlakatimizning axborot texnologiyalaridagi eng katta muammosi, bu kompyuterlarni ishlab chiqarish salohiyatidir. Bizda ham bosqichma-bosqich shu muammolarni yechishga astoydil harakat qilinmoqda. Bizning olimlar bu muammolarni yechishga harakat qilmoqdalar, lekin baribir bu jabhalarda kemtik borga o'xshaydi. Baribir Qishloq xo'jaligiimiz bu muammolarni astasekinlik bilan hal qiladi. Har bir davlatda ham muammolar mavjud faqat o'z milliyligini, aqlini ishlatgan davlatlar muammolarni hal qiladi. Qishloq xo'jaligida mustaqil bo'lgandan so'ng, asta sekin rivojlanish yo'lga o'tdi. Respublikamizda chet el firmalari ish boshladi. Bu firmalar

boshida Amerikaning COMPUTER-LAND firmasi turadi. Bu firma sehrli diyorimizda 1991- yildan buyon faoliyat ko'rsatadi. Chet el firmalari nafaqat kompyuterlarni sotish, balki bizning mutaxassislar bilan birga ilmiy-amaliy loyihalarni ishlab chiqishi zarurdir. Mamlakatimizda ishlab kelayotgan kompyuterlar soni 100 mingdan oshib ketdi. Ular, asosan, IBM, COMPAQ, HEWLETT, PACCARD, EPSON, DAEWOO, SONY firmalarining mahsulotlari hisoblanadi. Poytaxtimiz Toshkentda COMPUTERLAND/MBL firmasi filiali joylashgan. Bu yerda yosh avlodlar bilim olishlari mumkin. Vatanimizda chet el firmalarining kengaytirishda "O'zekspomarkaz"ning roli katta. Har yili markazda kompyuter, axborot texnologiyalari, biznes sohasida ko'plab anjuman, seminar, festivallar bo'lib o'tadi. Bu yerda yoshlar qatnashib, diyorimizda axborot texnologiyalarining rivojlanishiga katta hissa qo'shadilar.

Xulosa

Hozirgi kunda qishloq xo'jaligida axborot texnologiyalarining rivojlanishiga katta hissa qo'shayotgan insonlardan biri bu Nigmatov Hikmatillo hisoblanadi. Bu inson yoshlarni o'qitishda, yangi g'oyalarni ilgari surishda va ularni amalga oshirishda katta xizmat ko'rsatgan. Uning taklifi bilan Toshkentda axborot texnologiyalari tarmog'i yaratildi. Hozirgi XXI asrdagi eng muhim va qulay bu Internet hisoblanadi. Axborot texnologiyalari haqida ham mamlakatimizda internet provayderlar mavjud. [url=http://www.ComSost.uz]www.ComSost.uz[/url] saytida axborot texnologiyalari haqida eng so'nggi ma'lumotlar mavjud. Saytga deyarli har kuni yangi ma'lumotlar kiritiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Informatika va axborot texnologiyalari. Akademik S.S.G'ulomov umumiy tahriri ostida. Darslik. T.: "Iqtisodiyot", –2009.
2. Hoshimov O.O., Tulyaganov M.M. Kompyuterli va raqamli texnologiyalar. T.: "Yangi asr avlodi", 2009. 102 b.*